

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

Public Participation in the Promotion and Protection of Intangible Cultural Heritage

Chak Phra Tradition at Wat Nang Chee, Phasi Charoen District, Bangkok Bangkok Metropolitan Administration

กุลพัช ชูประเทศ (Kulpatoo Chuprates)¹

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (Rangson Prasertsri)²

อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ (Orapin Piyasakulkiat)³

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 399 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.931 งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ สถิติ t-test ที่ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95 สถิติ F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA Analysis of Variance) และการทดสอบรายคู่ด้วยเทคนิค LSD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.15$, S.D.=1.192) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.46$, S.D.=1.148) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X}=3.13$, S.D.=1.207) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.08$, S.D.=1.349) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}=2.95$, S.D.=1.467) 2) การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Abstract

This research aimed to 1) study public participation in the promotion and protection of intangible cultural heritage Chak Phra tradition at Wat Nang Chee, Phasi Charoen District, Bangkok Metropolitan Administration 2) Compare personal factors for public participation in the promotion and protection of intangible cultural heritage Chak Phra tradition at Wat Nang Chee, Phasi Charoen District, Bangkok Metropolitan Administration. The participants consisted of 399 people in Phasi Charoen District, Bangkok Metropolitan Administration. The data as well as was proved the content validity and verified the value of Cronbach's alpha reliability test of 0.931. The study used a quantitative method which utilized questionnaires to collect the data. The statistics used were descriptive statistics analysis, frequency, percentage, mean, t-test, One-way ANOVA, and multiple comparison analysis by LSD.

The results revealed that 1) Participation of the people in the promotion and protection of cultural heritage Chak Phra tradition at Wat Nang Chee, Phasi Charoen district, Bangkok Metropolitan Administration was at an overall moderate level ($\bar{X}=3.15$, S.D.=1.192). When considering in each aspect, the aspect with the highest average was participation in benefits ($\bar{X}=3.46$, S.D.=1.148) followed by participation in implementation ($\bar{X}=3.13$, S.D.=1.207), participation in decision-making ($\bar{X}=3.08$, S.D.=1.349) and at least was participation in evaluation ($\bar{X}=2.95$, S.D.=1.467). 2) The comparing results of public participation in the promotion and protection of intangible cultural heritage Chak Phra tradition at Wat Nang Chee, Phasi Charoen district, Bangkok Metropolitan Administration classified by gender and occupation had no difference except age, education and period of residence were found to be the difference, significant at the level of .05.

Keywords: Public Participation, Intangible Cultural Heritage, Chak Phra Tradition at Wat Nang Chee

วันที่รับบทความ: 14 มกราคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ: 11 เมษายน 2566

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 12 เมษายน 2566

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในยุคที่ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในปัจจุบัน ส่งผลให้กระแสวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาผสมผสานทำให้วัฒนธรรมไทย

เปลี่ยนแปลงไป มีการนำเอาวัฒนธรรมไทยไปใช้อย่างบิดเบือนหรือไม่เหมาะสม เป็นสาเหตุให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยเกิดความเปราะบาง และถูกลดความสำคัญลงจากสังคมไทย ประกอบกับการที่สถานการณ์บัญชีแห่งชาติได้เห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2558

กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม จึงได้ดำเนินการให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. 2559 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2559 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2559 ทั้งนี้ เพื่อเป็นกลไก และมาตรการที่ชัดเจนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีการวิจัย ส่งเสริม สนับสนุน สืบสาน รักษา ค้ำครอง ป้องกัน เผยแพร่ ถ่ายทอด และสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ประเพณีชักพระวัดนางชี เป็นงานประเพณีที่มีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานไปตามสภาพแวดล้อม สังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เข้ามาส่งผลกระทบต่อและเป็นปัจจัยคุกคาม เช่น การสัญจรทางถนนเป็นหลัก การขาดผู้สืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในเรื่องการทำเรือและศิลปะการแสดงท้องถิ่น การสร้างโรงไฟฟ้า และสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ที่ไม่สอดคล้องกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่าห้ามอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุลอดใต้สะพาน การตื่นขึ้นและการรักษาสภาพแวดล้อมในแม่น้ำลำคลอง รวมถึงการขาดการสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรของรัฐ เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นบางอย่างยังไม่มีมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เป็นเพียงวัฒนธรรมหรือ ภูมิปัญญาที่ยึดถือปฏิบัติหรือมีขึ้นในชุมชน หรือรู้จักกันในวงแคบเท่านั้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อเนื่อง และทำให้รูปแบบพิธีต้องปรับเปลี่ยนไปจากอดีต ความยิ่งใหญ่ ความสวยงาม และจำนวนผู้เข้าร่วมงานจึงลดลงตามลำดับ และท้ายที่สุดหากไม่มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนี้ อาจสูญหาย (สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, 2561)

ประชาชน หรือ ชุมชน ในฐานะเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณี

ชักพระวัดนางชี United Nations (1981) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมคือการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ และจากทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟ ถูกนำมาอธิบายในลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า การสร้างโอกาสให้สมาชิกของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค (Cohen and Uphoff, 1980) ในการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้วยเหตุนี้ การสร้างความรู้สึกร่วมของประชาชนหรือชุมชนในการเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจึงเป็นประเด็นสำคัญในการรักษามิให้ประเพณีชักพระวัดนางชีสูญหายไป โดยสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในหลากหลายรูปแบบ หลากหลายช่องทาง อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนทุกเพศทุกวัย รวมถึงองค์กรทุกภาคส่วนมีความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาาร่วมกัน รวมถึงเกิดความตระหนักในรากเหง้าประเพณีอันดีงามที่ดำเนินสืบทอดต่อกันมาช้านานรุ่นต่อรุ่น เช่น การจัดนิทรรศการให้ความรู้ข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี การผลิตสื่อสารคดีถ่ายทอดผ่านช่องทางต่าง ๆ เป็นต้น อันจะนำไปสู่การเกิดความรู้สึกร่วมและเกิดความภาคภูมิใจ และมีส่วนร่วมในการดูแล

สอดคล้อง ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชีในที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการวัฒนธรรม ผู้ปฏิบัติงานในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว เป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในส่วนของภาครัฐ จึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน และการสืบทอดรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ศึกษาในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้วิจัยได้ศึกษา ประชากรในพื้นที่เขตภาษีเจริญ จำนวน 123,064 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2564) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมุ่งเน้นที่ประชาชนที่อาศัยในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร และ มีส่วนร่วมในประเพณีชักพระวัดนางชี จำนวน 399 คน

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2564-พฤศจิกายน 2565

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

1.4.2 อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

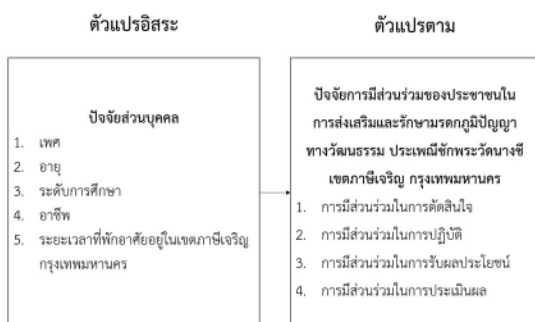
1.4.3 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญา

ทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

1.4.4 อาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

1.4.5 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

อรรถัย ก๊กผล (2552) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหาร และตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟถูกนำมาอธิบายในลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าการสร้างโอกาสให้สมาชิกของชุมชนได้เข้ามา

มีส่วนร่วม ช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค (Cohen and Uphoff, 1980) ในการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและอย่างไร การมีส่วนร่วม ในการพัฒนานั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ได้แก่ ริเริ่ม ตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจ ปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ (Implementation) เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ และการประสานขอความช่วยเหลือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและการตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมด และแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

แนวคิดที่เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม และยังหมายถึงแบบแผนพฤติกรรมทั้งหมดของสังคมที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตโดยมีวิวัฒนาการสืบทอดต่อกันอย่างมีแบบแผนเพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงในสังคม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกระทรวงวัฒนธรรม, [ออนไลน์], 2562)

วัฒนธรรม เป็นความมั่นคงของชาติดังกล่าวมาแล้ว เพราะวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ในการกำหนดชนชาติชุมชนสังคม และเผ่าพันธุ์มนุษย์ บ่งบอกถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของตนเอง บ่งบอกถึงรากเหง้าพื้นฐานของความเป็นชาติสืบทอดจากบรรพบุรุษตั้งแต่อดีตกาล วัฒนธรรมเป็นศักดิ์ศรีของความเป็นชาติมรดกทางวัฒนธรรม มีความสำคัญ มีคุณค่าที่ต้องอนุรักษ์ (กระทรวงวัฒนธรรม, [ออนไลน์], 2562)

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หมายถึง ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ วัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มคน หรือชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133, 2559)

การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทั้งในส่วนท้องถิ่นและของประเทศแบบมีส่วนร่วมจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม โดยจำเป็นต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐ ในฐานะหน่วยงานดำเนินการด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม 2) หน่วยงานภาคเอกชน ในฐานะหน่วยงานที่สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม 3) ภาคประชาชน หรือชุมชน ในฐานะผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรือเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และเป็นผู้ที่ดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้วยการปฏิบัติ สืบทอด และถ่ายทอด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยมุ่งเน้นที่ประชาชนที่อาศัยในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีส่วนร่วมในประเพณีชักพระวัดนางชี จำนวน 399 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร

ของ Yamane (1973) โดยกำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ .05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. เครื่องมือการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ และ 5) ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 5 ข้อ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 20 ข้อ เป็นคำถามแบบ Rating Scale ตามแบบของ Likert Scale 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้ ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 มีระดับทัศนคติ เห็นด้วยมากที่สุด 3.41-4.20 เห็นด้วยมาก 2.61-3.40 เห็นด้วยปานกลาง 1.81-2.60 เห็นด้วยน้อย 1.00-1.80 ไม่เห็นด้วย

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยอาศัยความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำผลจากการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยค่าที่ยอมรับได้จะต้องมากกว่า 0.5 ในแต่ละคำถาม 2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจาก

ผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient ; α) ของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.931 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และสรุปประเด็นคำถามและคำตอบจากแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

6. เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เมื่อพบความแตกต่างก็ทำการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการฟิชเชอร์ (Fisher's Least Significant Difference : LSD)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.08	1.349	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.13	1.207	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.46	1.148	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.95	1.467	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.15	1.192	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.15, S.D.=1.192) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.46, S.D.=1.148) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.13, S.D.=1.207) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.08, S.D.=1.349) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.95, S.D.=1.467)

ผลการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร แสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยส่วนบุคคล	การมีส่วนร่วม			
	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	-2.164	-	.624	ปฏิเสธ
อายุ	-	4.470	.004*	ยอมรับ
ระดับการศึกษา	-	3.604	.014*	ยอมรับ
อาชีพ	-	1.660	.158	ปฏิเสธ
ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	-	12.110	.000*	ยอมรับ

จากตารางที่ 2 แสดงถึงปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ และอาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ 0.5 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับกลุ่มอายุของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้วยเทคนิค LSD

(I) อายุ	(J) อายุ	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
18 – 30 ปี	31 – 40 ปี	.527 ^a	.148	.006	.11	.94
	41 – 60 ปี	.414	.158	.079	-.03	.85
	61 ปี ขึ้นไป	.313	.222	.578	-.31	.93
31 – 40 ปี	18 – 30 ปี	-.527 ^a	.148	.006	-.94	-.11
	41 – 60 ปี	-.113	.150	.904	-.53	.30
	61 ปี ขึ้นไป	-.214	.217	.808	-.82	.39
41 – 60 ปี	18 – 30 ปี	-.414	.158	.079	-.85	.03
	31 – 40 ปี	.113	.150	.904	-.30	.53
	61 ปี ขึ้นไป	-.100	.224	.977	-.73	.52
61 ปี ขึ้นไป	18 – 30 ปี	-.313	.222	.578	-.93	.31
	31 – 40 ปี	.214	.217	.808	-.39	.82
	41 – 60 ปี	.100	.224	.977	-.52	.73

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การทดสอบด้วยเทคนิค LSD พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในกลุ่มอายุ 18-30 ปี แตกต่างกับกลุ่มอายุ 31-40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในกลุ่มอายุ 18-30 ปี พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่า กลุ่มอายุ 31-40 ปี ที่ -.527 โดยมีค่า P-value=.006 จึงสรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐาน กล่าวคือ

กลุ่มอายุของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระ

วัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับกลุ่มระดับการศึกษาของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้วยเทคนิค LSD

(I) ระดับการศึกษา	(J) ระดับการศึกษา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	.332	.245	.609	-.35	1.02
	ปริญญาตรี	.649 ^a	.226	.044	.01	1.28
	สูงกว่าปริญญาตรี	.508	.259	.280	-.21	1.23
มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา	-.332	.245	.609	-1.02	.35
	ปริญญาตรี	.316	.147	.205	.09	.73
	สูงกว่าปริญญาตรี	.176	.193	.843	-.36	.71
ปริญญาตรี	ประถมศึกษา	-.649 ^a	.226	.044	-1.28	-.01
	มัธยมศึกษา	-.316	.147	.205	-.73	-.09
	สูงกว่าปริญญาตรี	-.140	.169	.875	-.61	.33
สูงกว่าปริญญาตรี	ประถมศึกษา	-.508	.259	.280	-1.23	.21
	มัธยมศึกษา	-.176	.193	.843	-.71	.36
	ปริญญาตรี	.144	.169	.875	-.33	.61

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การทดสอบด้วยเทคนิค LSD พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในกลุ่มระดับการศึกษาประถมศึกษา แตกต่างกับกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในกลุ่ม

ระดับการศึกษาประถมศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรี ที่ -.649 โดยมีค่า P-value=.044 จึงสรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐาน กล่าวคือ กลุ่มระดับการศึกษาของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของระดับกลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครด้วยเทคนิค LSD

(I) กลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	(J) กลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
น้อยกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	-.664 ^a	.173	.001	-1.01	-.23
	มากกว่า 10 ปี	-.530 ^a	.126	.000	-.84	-.22
5 – 10 ปี	น้อยกว่า 5 ปี	.664 ^a	.173	.001	.23	1.09
	มากกว่า 10 ปี	.133	.177	.752	-.30	.56
มากกว่า 10 ปี	น้อยกว่า 5 ปี	.530 ^a	.126	.000	.22	.84
	5 – 10 ปี	-.133	.177	.752	-.56	.30

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 การทดสอบด้วยเทคนิค LSD พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในกลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร น้อยกว่า 5 ปีแตกต่างกับกลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 5-10 ปี และในกลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร น้อยกว่า 5 ปีแตกต่างกับกลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ มากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในกลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 5-10 ปี พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร น้อยกว่า 5 ปี ที่ -.664 โดยมีค่า P-value=.001 และในกลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มากกว่า 10 ปี พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร น้อยกว่า 5 ปี ที่ .530 โดยมีค่า P-value=.000 จึงสรุปได้ว่ายอมรับสมมติฐาน กล่าวคือ กลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่

ในพื้นที่เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครโดยการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องโดยจะอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มองเห็นถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมในการส่งเสริมส่งเสริมและรักษามรดกภูมิ

ปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพราะการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนบางกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในพิธีชักพระ หรือ กำลังตัดสินใจ หรือร่วมประเพณีผลยังไม่มากเท่าที่ควร เพราะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจจะมียุทธศาสตร์อื่นที่เข้ามาส่งผลต่อการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ได้รับความรู้สึกรักจากการส่งเสริมและรักษาประเพณีชักพระวัดนางชี เช่น ความภาคภูมิใจ ความรักและความสามัคคีของคนในชุมชน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีและมีการปลูกฝังให้มีความรักและภาคภูมิใจในประเพณีชักพระวัดนางชี ได้รับความรู้ความเข้าใจในประเพณีชักพระวัดนางชี และสามารถนำไปถ่ายทอด อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลประเพณีชักพระวัดนางชี และได้ใช้ประโยชน์จากการจัดงานประเพณีชักพระวัดนางชีใน การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในชุมชนมีการร่วมกันเสนอแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ได้มีอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมจากการส่งเสริมและรักษาประเพณีชักพระวัดนางชี อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในประเพณีชักพระวัดนางชี โดยได้รับประโยชน์จากการร่วมงานประเพณีชักพระวัดนางชี และมีส่วนร่วมในประเพณีด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของรุ่งนภา อินทวาท และ นันทวรรณ นวลักษณ์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการมีส่วน

ร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อภิปรายผลการศึกษาโดยเฉพาะในการทดสอบสมมติฐาน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 จากการศึกษาพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครนั้น ไม่มีการแบ่งแยกเพศชายหรือเพศหญิง เป็นความต้องการส่วนบุคคลของแต่ละคนที่มีความต้องการให้ศาสนา และประเพณี เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของระวีวรรณ วรรณวิไชย (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านกับบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษาการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีเมืองเพชร” พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีกลุ่มเยาวชนลูกกระนวดไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 จากการศึกษาพบว่า อายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของกลุ่มอายุ 18-30 ปี เข้าร่วมประเพณีชักพระวัดนางชีมากกว่า เนื่องจากกลุ่มอายุดังกล่าวมีช่องทางที่จะได้รับการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการจัดงานมากกว่าโดยเฉพาะทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความรวดเร็ว ทำให้มีความสนใจในการศึกษาเรียนรู้วิธีการขั้นตอนของงานประเพณีชักพระวัดนางชี รวมถึงมีความต้องการ

เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของประเพณีชักพระวัดนางชี ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มอายุ 31-40 ปี ที่เคยเข้าร่วมงาน ประเพณีชักพระวัดนางชีเป็นประจำ จึงทำให้ไม่รู้สึกลึ้นเต้นหรือสนใจจะร่วมงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของระวีวรรณ วรรณวิไชย (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านกับบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษา การอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีเมืองเพชร” อายุที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีกลุ่มเยาวชนลูกหลานแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-30 ปี มีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีกลุ่มเยาวชนลูกหลานมากที่สุด รองลงมา คือ 31-40 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51-60 ปี มีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีกลุ่มเยาวชนลูกหลานน้อยที่สุด ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของกลุ่มระดับการศึกษาประถมศึกษา เข้าร่วมประเพณีชักพระวัดนางชีมากกว่า เนื่องจากประชาชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาต้องการให้ประเพณี ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจ และมีเวลาที่จะเข้าร่วมมากกว่าเพราะไม่ได้ประกอบอาชีพที่เป็นงานประจำ ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มระดับการศึกษาปริญญาตรีที่มีการกักในการประกอบอาชีพทำให้ไม่มีเวลา ที่จะสามารถเข้าร่วมงานประเพณีชักพระวัดนางชีได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของระวีวรรณ วรรณวิไชย (2556) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านกับบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษา การอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีเมืองเพชร” ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีกลุ่มเยาวชนลูกหลาน

แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปลายหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีกลุ่มเยาวชนลูกหลานมากที่สุด รองลงมา คือ ประถมศึกษา ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีกลุ่มเยาวชนลูกหลานน้อยที่สุด ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 จากการศึกษาพบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน โดยเมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในแต่ละกลุ่มอาชีพแล้วพบว่า มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เนื่องจากในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครประกอบด้วยประชาชนหลากหลายอาชีพ ซึ่งการเข้าร่วมประเพณีชักพระวัดนางชีไม่ว่ากลุ่มอาชีพใดก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยไม่มีข้อจำกัด เพราะทุกคนมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือการร่วมกันส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี ให้เป็นที่รู้จักและได้รับการสืบทอดให้เป็นประเพณีที่สำคัญของเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฐิติชาญ สิงห์นิล และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาว อำเภอมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาว อำเภอมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 จากการศึกษาพบว่า ระยะเวลาที่พักอาศัยในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่พักอาศัยในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 5-10 ปี เข้าร่วมประเพณีชักพระวัดนางชีมากกว่า เนื่องจากระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ทำให้มีความรู้สึกผูกพันและให้ความสำคัญกับประเพณีชักพระวัดนางชีที่เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความรัก และความสามัคคีของคนในพื้นที่ ซึ่งแตกต่างกับประชาชนที่พักอาศัยในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร น้อยกว่า 5 ปี ที่อยู่อาศัยในระยะเวลาไม่นาน ยังไม่มีความรู้สึกผูกพัน ภาควิชาจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร ได้มีการศึกษาของพระไพฑูริย์ อารัมภรัตน์ (2556) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนา กรณีศึกษาเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร” ประชาชนที่มีระยะเวลาพักอาศัยในชุมชนมากเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนาในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35.07 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาพักอาศัยในชุมชนน้อยเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก เพียงร้อยละ 18.59 สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนที่เป็นคนในท้องถิ่นและพักอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานานย่อมมีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและสังคมภายในชุมชนอย่างดี รวมทั้งมีความรักในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนจึงมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือเป็นผู้ชักจูงผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรม ทางพุทธศาสนาและสังคมมากขึ้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดงานให้ประเพณีชักพระวัดนางชีสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน ให้คำปรึกษาการจัดการงานประเพณีชักพระวัดนางชี เพื่อก่อให้เกิดรูปแบบการจัดงานที่สามารถดึงดูดให้ประชาชนทั้งในชุมชนและประชาชนทั่วไปมีความสนใจที่

จะเข้าร่วม เช่น ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละชุมชนนำอัตลักษณ์ของตนมาแสดงหรือมาจัดเป็นนิทรรศการ ควรมีการจัดการละเล่นเสริมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความสามัคคีในชุมชน ทำให้ประเพณีชักพระวัดนางชีเป็นที่สนใจของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ

2. การร่วมมือกันของหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน ในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี ต้องมีการบูรณาการการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ได้แก่ สำนักงานเขตภาษีเจริญ หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เช่น สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรมส่งเสริมวัฒนธรรม รวมถึงบริษัท ห้างร้าน ประชาชน โดยที่สำคัญคือ ภาครัฐ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครต้องมีบทบาทหลักในการส่งเสริม เผยแพร่ประเพณีชักพระวัดนางชี ให้เป็นที่รู้จักโดยการจัดทำแผนพัฒนาประเพณีชักพระวัดนางชี

3. ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเพณีชักพระวัดนางชี เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน เพื่อจัดทำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อไป

7. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2562).

วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา. ค้นเมื่อ

10 กันยายน 2565, จาก

<http://lib.culture.go.th/library/multimedia/48819.pdf>.

กระทรวงวัฒนธรรม. (2562). การรักษาวรรณกรรมของ

ความเป็นชาติ. ค้นเมื่อ 3 กันยายน 2565,

จาก

<https://www.mculture.go.th/young/ewtnews.php?nid=165&filename=index..>

- พระไพฑูรย์ อารัมภรัตน์. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนา กรณีศึกษาเขตทวีวัฒนา จังหวัด กรุงเทพมหานคร. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 6(1), 457-478.
- ภูริชาญ สิงห์นิล และคณะ. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. **วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวสุ วิกสิตาราม**, 4(2), 27-38.
- ระวีวรรณ วรรณวิไชย. (2556). ภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงพื้นบ้านกับบทบาทการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมท้องถิ่น กรณีศึกษา การอนุรักษ์สืบทอดละครชาตรีเมืองเพชร. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 18(2), 98-106.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559. **ราชกิจจานุเบกษา**. (2559, 1 มีนาคม). เล่มที่ 133. ตอนที่19 ก. หน้า1-9.
- รุ่งนภา อินทวา และนันทวรรณ นวลลักษณ์. (2562). บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม. **วารสารวิจัยรามคำแหง (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 22(2), 73-83.
- สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร. (2561). **แบบจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (มก. 2) ประเพณีชักพระวัดนางชี**. กรุงเทพฯ: สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). **คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: จริยสุนิหวงศ์การพิมพ์.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). **Participations Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity**. New York: World Developments.
- United Nations. (1981). **Yearbook of International Trade Statistics**. New York: UN Press.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed.). New York: Harper and Row.